

§ 105 Öka den vegetariska kosten

BIRGITTA LINDÉN:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Jag talar alltså för utskottet. Kyrkolivs-utskottet har i sitt betänkande 2013:6 behandlat motionen 2013:56 punkt 1 och 2 med rubriken Öka den vegetariska kosten. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan att avslå motionen i sin helhet.

Motionärerna pekar på att jordens resurser skulle räcka till fler om maten inte främst skulle gå genom djurhållning. Man menar också att en minskning av kött- och fiskätande skulle bidra till att säkerställa kommande generationers mat. Utskottet finner att frågan om vegetarisk mat är mer komplicerad än vad som framgår av motionen. Visst delar utskottet uppfattningen att det är viktigt att slå vakt om Skapelsen och att ta ansvar för en fördelning av jordens resurser så att den räcker åt alla. Frågan är vid och måste ses ur såväl ett individuellt som ett globalt perspektiv.

Nu är det ju inte så enkelt att all vegetarisk mat är att föredra framför den animaliska. Långa transporter, användning av kemikalier som är direkt hotande för hälsan är bl.a. faktorer att ta hänsyn till vid val av kost, animalisk såväl som vegetarisk. Kvaliteten på livsmedel är en minst lika viktig fråga som frågan om vegetarisk mat eller inte. Utskottet menar att livsmedel, såväl animaliska som vegetariska, som produceras småskaligt, ekologiskt och i närområdet kan vara likvärdiga i många avseenden. När vi problematiserar begreppet solidarisk handling finner utskottet att det finns flera saker som påverkar vad vi lägger in i det. Solidariteten kan ta sig uttryck i att vi handlar rättvisemärkt eller gör våra inköp på ett sådant sätt att vi stöder det lokala samhället. Vad gäller punkt 2 är det utskottets uppfattning att beslut om servering av vegetarisk mat i våra församlingar ligger just på den lokala nivån. I vårt övervägande säger vi dock följande: Utskottet vill dock framhålla att en kristen livstolkning utmanar oss att gestalta fastan i det egna livet såväl som att uppmärksamma fastan i ett vidare sammanhang och ta vara på den tradition som finns i den världsvida kyrkan. Klimatpåverkan och miljöbelastning var inslag som fanns i rapporterna i morse på TV, och vi kanske kommer att få höra någonting mer om det.

Avslag på motion 2013:56 punkt 1 och 2 är utskottets förslag.

YLVA WAHLSTRÖM:

Tack för utskottets behandling. Vi har fått mer information där men jag yrkar ändå bifall till motion 2013:56 i sin helhet. Det är en chans att ta ett tydligt steg. Det handlar inte om hela vår livsföring. Jag är inte själv vegetarian men jag ser att vi behöver få mer lärdom och mer vana att äta vegetariskt. Man kan göra det på kyrkliga sammankomster och stärka sig i att avstå litet. Vi måste ju våga förändring när det gäller miljön om vi ska överleva i det långa loppet. Det här är en liten bit. Om vi vågar säga ja till det här steget så har vi kommit en bit på väg. Vi behöver göra saker tillsammans för då blir vi inte bara starkare, då kan man t.o.m. bli oslagbara och verkligen visa på vad små förbättringar gör för världen. Det är också en kristen tradition att välja en enklare livsföring istället för att hela tiden öka välbefindandet osv. Det är också hälsosammare om man tänker på att äta mindre kött och upptäcker de här nya maträtterna. Det handlar just om framtiden, våra barn och kommande generationer som behöver lägga om sina vanor. På många skolor serverar man faktiskt även en vegetarisk rätt. Självklart ska man också ta hänsyn till de som har allergier.

EVA-MARIA MUNCK:

Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill också yrka bifall på motion 2013:56. Som företrädaren för utskottet nämnde lanseras idag en rapport från Livsmedelsverket, där svaret är entydigt. Nötkött är det livsmedel som ger störst klimatpåverkan, följt efter kyckling och ost. Det står även i rapporten att det är många områden som påverkas – både klimatet, den biologiska mångfalden, och övergödningen. Köttkonsumtionen i Sverige måste minska.

Sedan 1970-talet har köttkonsumtionen i Sverige ökat med 50 procent. Genom att ändra på hur vi äter, skulle vi kunna halvera utsläppen av växthusgaser och samtidigt få i oss mer viktiga näringsämnen än idag. Valet att välja vegetariskt istället för kött gör fler och fler ideella organisationer och kommuner just nu. Vi vet att flera partipolitiska organisationer gör detsamma, och det kanske är många som har exempel på från de sammanhang som vi finns med i. Inspiration till den här motionen fick vi efter att ha deltagit i ärkebiskopens möte för barn och unga, där man fick anmäla om man ville ha kött istället för vegetariskt. Det kanske Anders vill berätta mer om. Svenska Kyrkans Unga har tagit ett årsmötesbeslut om att minst en måltid i riksarrangemang ska vara vegetarisk. Andra exempel är Röda Korsets ungdomsförbund, Amnesty och Fairtrade som gör samma sak. Den här motionen handlar ju inte om att du som kyrkomötesledamot inte ska kunna få kött på din tallrik under kyrkomötet t.ex. utan du får ju anmäla om du vill ha det. Vi tror att det finns stora klimatvinster som vi kan göra i riksarrangemang i vår kyrka. Vi ser att 250 ledamöter, biskopar och personal i mötesbyrå och inbjudna gäster kan göra ett klimatsmart val. Kanske 3 000 deltagare under Världens fest i Karlstad kan få en tallrik med välsmakande vegetarisk mat. Ett annat skäl till varför vi skrev motionen är ju så klart att vi ser att det finns möjligheter att kunna kommunicera något positivt från kyrkomötet. Vad sägs om "Svenska kyrkan väljer bort biffen och ger morot åt stift och församlingar"?

CELINA FALK:

Ordförande och vänner i kyrkomötet! Jag yrkar bifall till motion 2013:56. Som Eva Maria nämnde blev vi så inspirerade av ärkebiskopens möte för barn och unga, och det var därför vi skrev den. Det var fantastiskt att den vegetariska maten var normen på det mötet, och det vill vi ska fortsätta att vara. Det handlar ju inte om att tvinga folk att äta vegetariskt utan ni har fortfarande valet.

Riksdagen har beslutat att Sverige fram till 2020 ska minska utsläppen och växthusgaser med 40 procent jämfört med vad vi har släppt ut 1990. Globalt bidrar köttproduktionen till mer utsläpp än transportsektorn. Livsmedelsverket rekommenderar att vi ska minska vår köttkonsumtion med 40 procent. Den minskningen av utsläpp det skulle leda till motsvarar mer än en miljon svenskars bilresande per år. Ganska lätt sak för mig att göra som får stor påverkan för resten av världen.

I betänkandet kan vi läsa att drygt 60 procent av deltagarna på ärkebiskopens möte för barn och unga valde att äta vegetariskt jämfört med 10–20 procent på andra konferenser där man aktivt måste välja vegetariskt. Enligt den skriftliga utvärderingen fanns det enbart positiva kommentarer om detta. Att ha vegetariskt som norm hjälper oss att leva litet mer klimatsmart och det är ett enkelt val att göra.

ANKI ERDMANN:

Ordförande, biskopar och ledamöter! Jag är verkligen glad att den här motionen har tillkommit och jag yrkar bifall till motionen. Jag blev vegetarian redan på

1970-talet. På den tiden var det inte lätt att hitta vegetarisk mat som var bra och som smakade bra. Det har hänt mycket sedan dess. Idag finns det gott om vegetariska alternativ som är både goda och näringsriktiga. Som vegetarian måste man alltid försvara sin ståndpunkt, men märkligt nog måste inte köttätarna försvara sig trots att det faktiskt är köttätarna som gör mer skada för miljön och för djurens välmående än vad vi vegetarianer gör. Dessutom verkar utskottet tycka att det här med vegetarisk mat är något otäckt, och talar om hur giftig den kan vara. Men servera giftfri vegetarisk mat, då! Hur svårt kan det vara? Dessutom säger motionen inget om att alla måste äta vegetariskt. Köttätaren kan få sin blodiga biff i alla fall, så jag förstår verkligen inte utskottets argumentation.

Jag yrkar bifall till motionen.

JOHAN CARLSSON:

Jag får väl försvara köttätarna eftersom de saknades här i debatten. Jag tycker att vi ska äta mer naturbeteskött, men jag har inget yrkande om detta, utan det är bara en uppmaning till alla här inne. Naturbeteskött i Sverige förbättrar jordarna också för ekologisk vegetabilisk produktion, och i Afrika används naturbete aktivt för att stoppa ökenutbredning. Det här är en forskning som har kommit väldigt mycket de senaste åren. När man har naturbetade jordar, stoppar man ökenutbredning och ökar också mängden odlingsbar mark. Gärna en kombination av att äta mer grönsaker, mer vegetabiliskt men också äta mer naturbeteskött.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Ordförande, vänner i kyrkomötet! Eftersom jag har blivit gisslan i den här debatten måste jag väl säga något. Vi fick alltså idén om att servera vegetarisk mat till det nämnda mötet men att köttätarna måste göra ett aktivt val om de ville ha kött istället. Varför ska det alltid vara vegetarianerna som måste välja? Det kan väl vara köttätarna som får välja. Alla blev nöjda, och jag som sällan kommer mig för att välja upptäckte att det fanns ju god vegetarisk mat. Det stämde bra med mina kunskaper att i varje näringssteg i kedjan så förlorar man 90 procent, och då kom vi litet längre ner i kedjan. Det är faktiskt viktigt hur vi tänker, men vi vet också att det är komplext och därför uppskattar jag det som sades här innan. Det är självklart att det är skillnad på att äta fläsk från grisfabriker som har uppfötts på spannmål och att äta naturbeteskött.

Jag tycker att det här var en rolig motion, för den får oss att tänka och inse att det inte är så självklart och man kan faktiskt påverka sin tillvaro genom sina val.

STEN PERSSON:

Ordförande! Jag vägrar att ha dåligt samvete för att jag äter en viss sorts kött och det är naturbeteskött. Ni ska veta att det inte är hela sanningen som kommer fram när man säger att nötkött, lamm som går och betar, att de bidrar till växthusgaserna. I den gräsrollen, naturligt gräsbärande marker, binds det koldioxid som gör mer nytta att ha betesmarkerna än att man överger dem. Naturbetesmarker är inte bara öppet landskap utan också en biologisk mångfald, ett rikt biologiskt liv, alltifrån små insekter och fjärilar och de arter som vi ser blommande i vår midsommarkrans.

Över detta vill jag inte ha dåligt samvete, men det är inte detsamma som att jag har någonting emot vegetarisk kost. Jag äter själv emellanåt vegetarisk kost. Det är de felaktiga köttslagen som vi ska undvika och inte bara sätta likhetstecken med "undvik nötkött". Det måste vi ha med oss.

EVA-MARIA MUNCK (REPLIK):

Det var absolut inte vår intention med motionen att ge människor dåligt samvete, och vi vill inte heller göra frågan till något större än vad den faktiskt är i motionen. Det handlar inte om ditt val hemma vid köksbordet eller om du vill välja att äta kött några gånger i veckan, utan det här handlar om att vi som kyrka, en stor organisation, den största organisationen i Sverige, har möjlighet faktiskt att göra ett klimatsmart val på våra riksarrangemang. Man vet genom studier att oavsett vilken produktion av kött du väljer så är den en större klimatbelastning än ett vegetariskt val.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 141.